

André Mazon alebo zmarená francúzska slavistika (1940 – 1945)

Antoine Marès

„Občas to vyzerá tak, že všetko, vedecký život, knihy a výskumy patria do minulosti a neostáva nič iné než odporná tlač. Napriek tomu ľudia, ktorí prichádzajú z Paríža, hovoria, že knižnice sú otvorené a plné ľudí; a že odboj voči hitlerizmu je možno väčší ako v slobodnej zóne, že sa nestráca nádej. Daj Bog! Historické analógie sú zradné. Hoci keď pomyslíme na Napoleonove cisárstvo.“

List Alexandra Koyrého Andréovi Mazonovi (Aix-en-Provence, bez dátumu, 1940?)

André Mazon bol osobnosťou, ktorá z inštitucionálneho hľadiska ovládala francúzsku slavistiku v prvej polovici 20. storočia spolu so svojim starším kolegom Paulom Boyerom, s ktorým si bol vždy veľmi blízky a spoločne „vládli“ svetu francúzskych slavistov. Počet štúdií, ktoré sú mu zasvätené, sa neustále rozrastá, venujú sa v prvom rade jeho vedeckému prínosu a úlohe mediátora medzi slovanským svetom a Francúzskom.¹ Záujem o aktivity Andrého Mazona počas druhej svetovej vojny nás zavedie najprv k osobnosti, ktorú sa pokúsime charakterizovať, a potom k Ústavu slovanských štúdií (Institut d'études slaves, ďalej ÚŠŠ) – inštitúcii, ktorá bolo v Paríži centrom vytvárania vedomostí o slovanskom svete v medzivojnovom období, a až následne sa zameriame na komplexný vzťah medzi vedou a mocou počas druhej svetovej vojny berúc do úvahy konflikt v Európe a jej delenie.

Životná cesta

Filológ a gramatik André Mazon (1881 – 1967) patril medzi tie osobnosti, ktoré vytvárali a riadili francúzsku slavistiku počas viacerých desaťročí, no nie iba svojou impozantnou – a niekedy kontroverznou – tvorbou, ale tiež ako prednášateľ, tajomník knižnice Štátnej školy východných jazykov (École nationale des langues orientales), neúnavný spiritus movens Ústavu slovanských štúdií, profesor Štrasburskej univerzity (1919 – 1924) neskôr Collège de France (1924 – 1961), člen Académie des Inscriptions et Belles-Lettres (zvolený roku 1941), a človek blízky francúzskej administratíve, kde mal ako poradca významné postavenie.

Pochádzal z republikánskej rodiny z departmentu Ardèche a mal zaujímavý životný osud. Hoci v roku 1914 bol oslobodený od vojenskej služby, v januári nasledujúceho roku začal slúžiť ako „komisár prekladateľ“ námorníctva. V roku 1916 ho prideliť na generálny

¹ Pozri najmä tematické číslo *Revue des études slaves*, zväzok 82, 2011, č. 1, ktoré sa mu venuje. V predkladanej knihe na počesť mojej kolegyně Bohumily Ferenčuhovej som sa rozhodol zaoberať sa osobnosťou, ktorá zavŕšila činnosť Ernesta Denisa, univerzitného priekopníka francúzsko-česko-slovenských vzťahov vo Francúzsku, ktorému zasvätila mnoho strán.